

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ВІДПОВІДНО ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто поняття "амортизація", "основні засоби", "нематеріальні активи" відповідно до Податкового кодексу України. Визначено періоди, з яких починається, а також коли завершується нарахування амортизації. Розглянуто методи, що застосовуються для конкретних груп основних засобів та нематеріальних активів.

Аннотация. Рассмотрены понятия "амортизация", "основные средства", "нематериальные активы" согласно Налоговому кодексу Украины. Определены периоды, с которых начинается, а также когда завершается начисление амортизации. Рассмотрены методы, применяемые для конкретных групп основных средств и нематериальных активов.

Annotation. The terms "depreciation", "fixed assets" "intangible assets" are considered according to the Tax Code of Ukraine. The periods of depreciation which begin and finish charging of depreciation have been determined. The methods used for specific groups of fixed assets and intangible assets have been discussed.

Ключові слова: амортизація, основні засоби, нематеріальні активи, Податковий кодекс України, строк корисного використання.

Бухгалтерський облік в Україні, враховуючи зміни, що відбулися в законодавстві, потребує вдосконалення. Значну частину вартості активів у діяльності кожного підприємства займають основні засоби та нематеріальні активи. Один із найбільш суттєвих чинників, що вплинув на облік даних елементів – Податковий кодекс України. Амортизаційна політика є важливою складовою даного обліку. Тому зміни вдосконалення амортизаційної політики підприємств є важливим і актуальним питанням.

Прийняття Податкового кодексу привело до змін у бухгалтерському обліку. Амортизація завжди була дискусійною категорією, тому її дослідження ніколи не втрачало актуальності. Проблематику сутності та реформування амортизаційної політики підприємств відображено в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, серед них: Л. Бабич Н. Бабяк, В. Баранов, П. Безруких, В. Бойко, М. Борисенко, В. Будавей, Ф. Бутинець [1; 2]. Незважаючи на те, що сьогодні існує значна кількість праць з даного питання, прийняття Податкового кодексу України зумовило необхідність ґрунтовно опрацювати новаторства, що стосуються амортизації.

Метою дослідження є вивчення особливостей нарахування амортизації основних засобів та нематеріальних активів відповідно до Податкового кодексу України. Об'єктом дослідження є організація обліку основних засобів та нематеріальних активів на підприємстві. Предметом дослідження є амортизаційна політика підприємства відповідно до чинного податкового законодавства.

Прийняття Верховною Радою 2 грудня 2010 року Податкового кодексу України зумовило необхідність зміни амортизаційної політики підприємства.

Відповідно до Податкового кодексу, амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизуються, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [3].

Слід розглянути зміни, що відбулися в податковому законодавстві щодо нарахування амортизації на основні засоби та нематеріальні активи.

Згідно з Податковим кодексом, основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2 500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2 500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [3].

Що ж стосується нематеріальних активів, то це право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті у встановленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами [3].

Відповідно до П(С)БО № 7, об'єктом амортизації є вартість, яка амортизується (окрім вартості земельних ділянок, природних ресурсів і капітальних інвестицій) [4].

Ураховуючи положення П(С)БО № 7 та Податкового кодексу України було визначено, що амортизація нараховується помісячно, починаючи з місяця, що є наступним за місяцем введення об'єкта основних засобів в

експлуатацію, протягом терміну його корисного використання. Дані положення зазначаються в обліковій політиці підприємства відповідно до чинного податкового законодавства. Строк корисного використання об'єкта основних засобів визначається відповідно до очікуваного використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності, фізичного та морального зносу, що передбачається, правового або іншого обмеження щодо строків використання об'єкта, але цей строк не повинен бути меншим, ніж визначено в п. 145.1 ПКУ. При нарахуванні амортизації для встановлення терміну корисного використання введено 16 груп основних засобів.

Нарахування амортизації призупиняється на періоді виводу об'єкта з експлуатації – це може бути реконструкція, модернізація, добудова, дообладнання, консервація або інші причини. При цьому необхідні підтвердні документи, що засвідчують факт виведення цих об'єктів з експлуатації.

Закінчується нараховуватися амортизація лише тоді, коли залишкова вартість засобу дорівнює його ліквідаційній вартості.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

- 1) прямолінійного;
- 2) зменшення залишкової вартості;
- 3) прискореного зменшення залишкової вартості, застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 (машини та обладнання) та 5 (транспортні засоби);
- 4) кумулятивного;
- 5) виробничого [3].

Нарахування амортизації нематеріальних активів (окрім права постійного користування земельною ділянкою) здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс).

Нематеріальні активи з невизначеним строком корисного використання амортизації не підлягають. До нематеріальних активів з невизначеним строком корисного використання належать ті, щодо яких підприємством не визначено обмеження строку, протягом якого очікується збільшення грошових коштів (чи їх еквівалентів) від використання таких нематеріальних активів [5].

Визначення строку корисного використання об'єкта нематеріальних активів відбувається з урахуванням тих же особливостей, що і для основних засобів.

Введений Податковий кодекс передбачає розподіл нематеріальних активів на 6 груп, термін дії права використання за якими встановлюється відповідно до правовстановлюючих документів на такі нематеріальні активи. Таким чином, наявність правовстановлюючих документів на нематеріальні активи з указівкою в них терміну дії права використання має бути обов'язковою.

Необхідно зазначити, що амортизація по нематеріальних активах нараховується за будь-яким із зазначених методів. Облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним з об'єктів таких активів і входить до складу окремої групи. Отже, нарахування амортизації основних засобів та нематеріальних активів має певні особливості, тому в таблиці узагальнено методи, які використовуються для конкретних груп.

Таблиця

Методи нарахування амортизації по групах основних засобів і нематеріальних активів

Метод нарахування амортизація	Групи основних засобів	Групи нематеріальних активів
Прямолінійний	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16	Облік вартості, яка амортизується, нематеріальних активів ведеться за кожним з об'єктів, що входить до складу окремої групи. Нарахування амортизації здійснюють одним із методів протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється наказом по підприємству при визнанні цього об'єкта активом
Зменшення залишкової вартості	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 16	
Прискорене зменшення залишкової вартості	4, 5	
Кумулятивний	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 16	
Виробничий	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16	

Для правильного ведення бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів на підприємстві важливо здійснювати нарахування амортизації відповідно до чинного законодавства, а врахування положень Податкового кодексу України щодо цих питань є саме таким. Це дозволить правильно враховувати витрати, що пов'язані з амортизацією для розрахунків щодо податків з бюджетом. Напрямами подальших досліджень у даній темі можуть бути вдосконалення недоліків чинного законодавства щодо визначення амортизації основних засобів та нематеріальних активів.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Бабич Л. М. Актуальні проблеми амортизаційної політики в контексті податкового реформування / Л. М. Бабич // Теорії мікро-макроекономіки : зб. наук. праць проф.-викл. складу і аспірантів. Знання України, 2003. – С. 162–167. 2. Баранов В. В. Финансовый менеджмент: механизмы финансового управления предприятиями в традиционных и наукоемных отраслях / В. В. Баранов. – М. : Изд. "Дело", 2002. – 272 с. 3. Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>. 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [Електронний

ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO7.aspx>. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO8.aspx>.